

PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG

Tích hợp chỉ số PTBV ở quy mô quốc gia

Định nghĩa: phát triển bền vững là gì?

Ba định nghĩa:

- Báo cáo của UB Bruntland (WCED): “Tương lai chung của chúng ta” (1987);
- Tuyên bố Rio về Môi trường và Phát triển tại hội nghị thượng đỉnh của Liên hiệp quốc về môi trường và phát triển (1992);
- Tuyên bố Johannesburg về PTBV tại hội nghị của Liên hiệp quốc về PTBV (2002);

Định nghĩa: phát triển bền vững là gì?

- Bruntland:

“phát triển đáp ứng các nhu cầu của hiện tại mà không ảnh hưởng đến khả năng đáp ứng nhu cầu của các thế hệ tương lai”

- Rio Declaration:

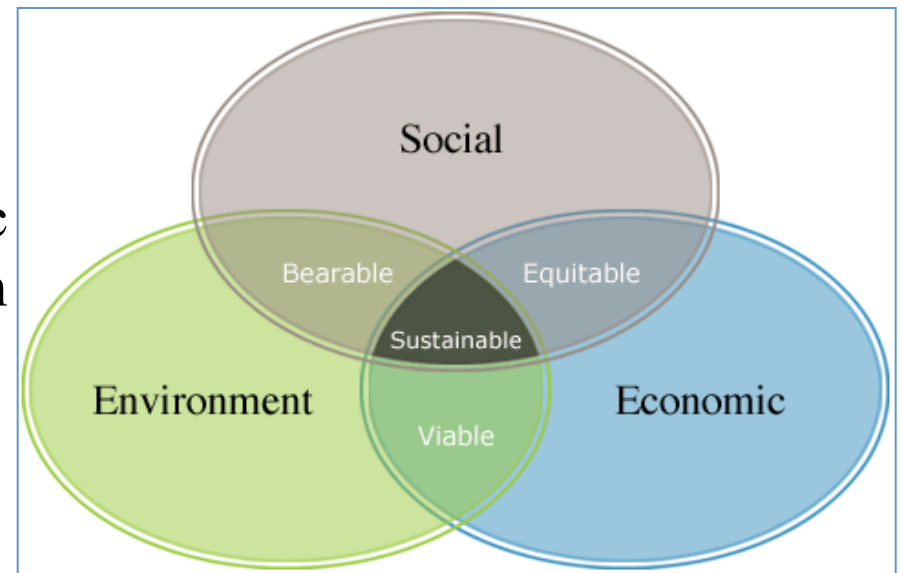
“Con người là trung tâm của mọi quan tâm cho sự phát triển bền vững và được hưởng một cuộc sống lành mạnh, hài hòa với thiên nhiên”

Tiếp....

Định nghĩa: phát triển bền vững là gì?

- Johannesburg

“PTBV là quá trình quá trình phát triển có sự kết hợp chặt chẽ, hợp lý và hài hòa giữa ba trụ cột phụ thuộc và củng cố lẫn nhau: phát triển kinh tế, phát triển xã hội và bảo vệ môi trường - ở cấp địa phương, quốc gia, khu vực và toàn cầu”

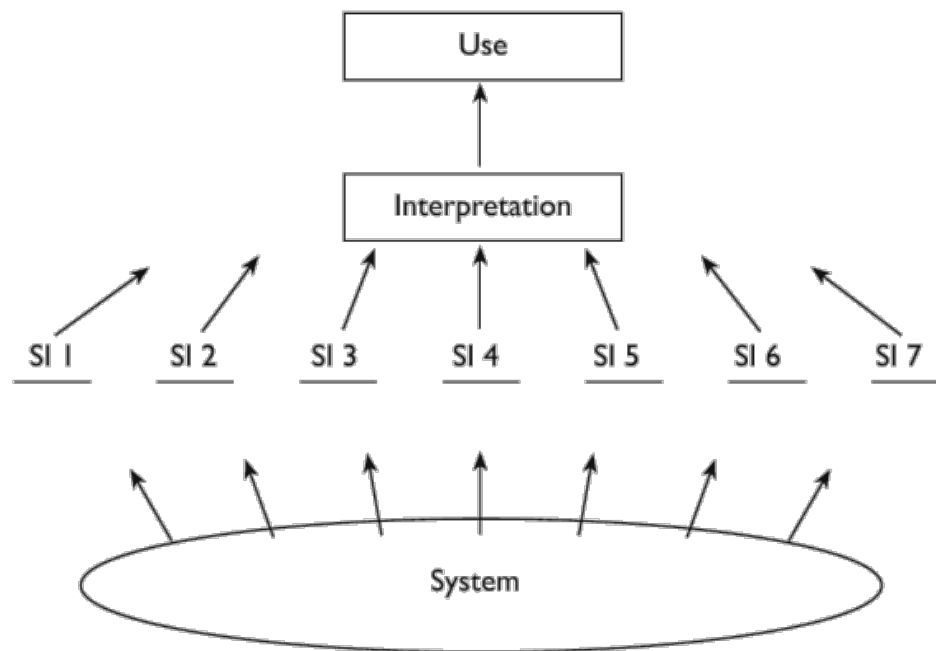
QUY MÔ PTBV

- Các hệ thống vật lý hoặc xã hội bạn đang quan tâm đến việc đo lường là gì?
 - thành phố
 - khu vực
 - quốc gia
 - quốc tế
- Khoảng thời gian bạn quan tâm là gì?
 - Mười năm qua
 - Năm tới
 - 40 năm tiếp theo

SỰ CẦN THIẾT CỦA CÁC CHỈ SỐ

- Phát triển bền vững là khái niệm vĩ mô và nhiều mặt do vậy khó có thể đo lường bằng bất kỳ một thước đo đơn lẻ nào
- Tương tự như các loài chỉ thị được sử dụng bởi các nhà sinh thái để theo dõi xu hướng của hệ sinh thái

SỰ CẦN THIẾT CỦA CÁC CHỈ SỐ

Mỗi chỉ số cung cấp một phần thông tin về hệ thống lớn và phức tạp

SỰ CẦN THIẾT CỦA CÁC CHỈ SỐ

- Mục tiêu của chỉ số bền vững là để cung cấp cho các tổ chức đủ thông tin để ...
 - Đề ra mục đích, mục tiêu có thể đạt được đối với phát triển bền vững
 - Đưa ra quyết định chính sách dựa trên thực chứng để tiến gần hơn với những mục tiêu

CHỈ SỐ TỔNG HỢP

- Tổng hợp hai hay nhiều chỉ số thành một chỉ số duy nhất
- Vấn đề: rất ít chỉ số hiện đang sử dụng đảm bảo đầy đủ các yêu cầu cơ bản về khoa học, hạn chế của các chỉ số là chỉ hữu ích trong hoạch định chính sách *

See “Measuring the immeasurable – A survey of sustainability indices” (2007) by Böhringer and Jochem.

CHỈ SỐ TỔNG HỢP

Chỉ số	Tóm tắt	Góc độ đánh giá		
		MT	KT	XH
Dấu ấn ST (Ecological Footprint)	Sức tải sinh học của đất và biển liên quan đến nhu cầu của con người	Có	k	k
Tiến bộ thực (Genuine Progress Indicator)	Thay thế GDP và thêm chi phí ngoại ứng	Có	Có	Có
Thành tích môi trường (Environmental Performance Index)	Sự tiến bộ của chính sách môi trường quốc gia	Có	k	k
Phát triển con người (Human Development Index)	Sức khỏe, giáo dục và chất lượng cuộc sống	k	Có	Có
Chỉ số hạnh phúc (Happy Planet Index)	Tuổi thọ và sự thỏa mãn trong cuộc sống trên đơn vị dấu ấn sinh thái	Có	k	Có

VAI TRÒ CỦA CHỈ SỐ BỀN VỮNG QG

- **Cung cấp thông tin cho việc ra quyết định.**
 - quyết định cấp cao
 - quyết định quản lý
 - quyết định hàng ngày
- **Để cung cấp thông tin phản hồi cần thiết cho phát triển bền vững.**
- **Chia sẻ hiểu biết về những hậu quả của các hành động.**

Chỉ số Cung cấp thông tin phản hồi nhằm điều chỉnh hoạt động KTXH

- Thúc đẩy sự hiểu biết chung và thỏa thuận rộng lớn hơn về những gì cần phải được thực hiện.
- Thúc đẩy sự phát triển của quá trình quản lý bằng cách xác định những gì phù và những gì không.

Quá trình xây dựng chỉ số có ý nghĩa quan trọng

- Các chuyên gia, các nhà quản lý và công chúng cần hợp tác để xây dựng các chỉ số
- Lựa chọn chỉ số là một quá trình đòi hỏi sự đồng thuận vào các mục tiêu.
- Chúng ta sẽ có những gì chúng ta đo lường và cần phải đo lường những gì chúng ta muốn.

Vai trò của phân tích các chỉ số bền vững

- Để đánh giá hoạt động của các chương trình của chính phủ với mục tiêu có liên quan đến tính bền vững.
- Để cung cấp thông tin phản hồi nhằm phát huy kết quả tích cực và hạn chế các kết quả tiêu cực.
- Để đo lường sự đóng góp của các chương trình cụ thể đối với quá trình hướng tới bền vững của quốc gia .

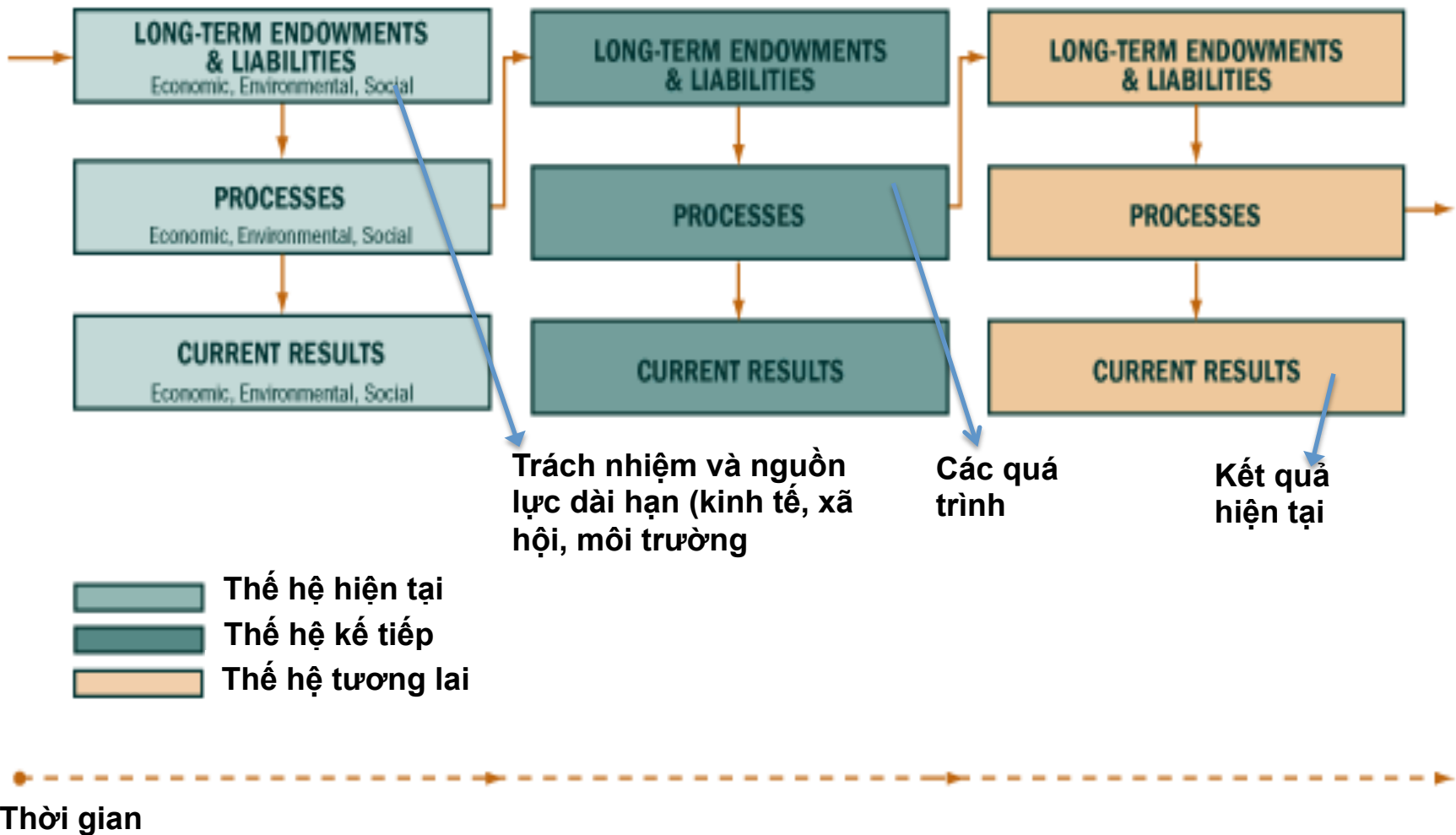
KHUNG CHỈ SỐ BỀN VỮNG CẤP QUỐC GIA

- **Những gì chúng ta muốn đánh giá?**
- **Tính bền vững là gì?**

Phù hợp với định nghĩa Brundtland

- **Phát triển bền vững thỏa mãn khi:**
 - Chúng ta có thể đáp ứng nhu cầu (và mong muốn) của thế hệ hiện tại, đồng thời
 - Để lại cho các thế hệ tương lai đầy đủ công cụ để họ đáp ứng nhu cầu (và mong muốn) của mình.

KHUNG PHÂN TÍCH CHỈ SỐ PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG

Tập trung vào thể hệ tương lai bằng cách đo nguồn lực

- **Khung chỉ số phát triển bền vững bao gồm các chỉ số cho tất cả các nguồn lực chúng ta:**
 - **Tất cả tài nguyên và năng lực sản xuất, chúng ta sử dụng để đáp ứng nhu cầu của chúng ta và sau đó để lại cho thế hệ tương lai.**
 - **Vốn vật chất (cơ sở hạ tầng kinh tế và sản xuất).**
 - **Vốn môi trường (tự nhiên).**
 - **Vốn xã hội.**
- **Chúng ta là các nhà quản trị nguồn lực chúng ta có.**

Nguồn lực dài hạn & Trách nhiệm

Kinh tế	Môi trường	Xã hội
Tài sản vật chất	Chất lượng nước mặt	Dân số
Năng suất lao động	Diện tích rừng/các hệ sinh thái trên đất liền	Trẻ em sống trong các gia đình chỉ có bố hoặc mẹ
Tỉ lệ nợ trên GDP	Chất gây ô nhiễm trong môi trường	Trình độ giáo viên và khả năng áp dụng các chứng chỉ chuyên môn
	Lượng nhiên liệu hạt nhân đã sử dụng	
	Tình trạng tầng Ozon	
	Chỉ số liên quan đến BĐKH	

Tập trung vào thể hệ tương lai qua đo lường sự thay đổi nguồn lực

- **Khung SDI bao gồm các chỉ số cho quá trình:**
 - Các tác nhân làm thay đổi nguồn lực của chúng ta.
 - Khấu hao và đầu tư vốn sản xuất.
 - Cạn kiệt và tăng thêm của tài nguyên thiên nhiên.
 - Suy thoái và phục hồi hệ thống tự nhiên.
 - Xây dựng nguồn lực xã hội.

CÁC QUÁ TRÌNH

Kinh tế	Môi trường	Xã hội
Tiêu thụ năng lượng (trên đầu người và theo GDP)	Tài nguyên nước đã sử dụng	Đóng góp thời gian và ngân quỹ cho các quỹ từ thiện
Tiêu thụ nguyên liệu đầu vào (theo đầu nfwowif và theo GDP)	Tài nguyên thủy sản đã sử dụng	Trẻ em sống trong các gia đình đơn thân
Lạm phát	Các loài ngoại xâm	Phổ cập giáo dục
Đầu tư và nghiên cứu phát triển (% GDP)	Chuyển đổi đất nông nghiệp	Tham gia vào nghệ thuật và giải trí
	Tỉ lệ xói mòn đất	Tỉ lệ hộ nghèo
	Tỉ lệ khai thác và tăng trưởng rừng	
	Phát thải khí gây hiệu ứng nhà kính	
	Xác định và quản lý các khu bảo tồn	

Tập trung vào Đáp ứng nhu cầu hiện tại

- **Khung SDI gồm các chỉ số đo đầu ra và kết quả hiện tại .**
 - Hàng hoá và dịch vụ đáp ứng nhu cầu và mong muốn hiện tại.
 - Dịch vụ môi trường đáp ứng nhu cầu và mong muốn hiện tại.
 - Kinh nghiệm có được thông qua các mối quan hệ xã hội đáp ứng nhu cầu và mong muốn hiện tại.
- **Khung SDI cho biết sản lượng đạt được và kết quả đo lường sự hài lòng về đáp ứng nhu cầu và mong muốn hiện tại**

CÁC KẾT QUẢ HIỆN TẠI

Kinh tế	Môi trường	Xã hội
GDP	Chất lượng không khí đô thị	Tỉ lệ tội phạm
Phân phối thu nhập	Các hoạt động giải trí ngoài trời	Tuổi thọ
Tiêu dùng/chi tiêu đầu người		Tỉ lệ phổ cập giáo dục
Thất nghiệp		
Tỉ lệ sở hữu nhà		
% số hộ có vấn đề về nhà ở		

Các biện pháp Biểu diễn phát triển bền vững

- **Đo lường nguồn lực được quản lý**
 - Đo lường năng lực hoặc trữ lượng tài nguyên một cách trực tiếp.
 - Xác định tác nhân gây tăng hoặc giảm nguồn lực.
- **Đo lường nguồn lực chưa được quản lý**
 - Xác định tác nhân gây tăng hoặc giảm nguồn lực.
- **Đo lường kết quả và đầu ra hiện tại**
 - Xu hướng có thể cho biết mức độ tăng hoặc giảm trong nguồn lực

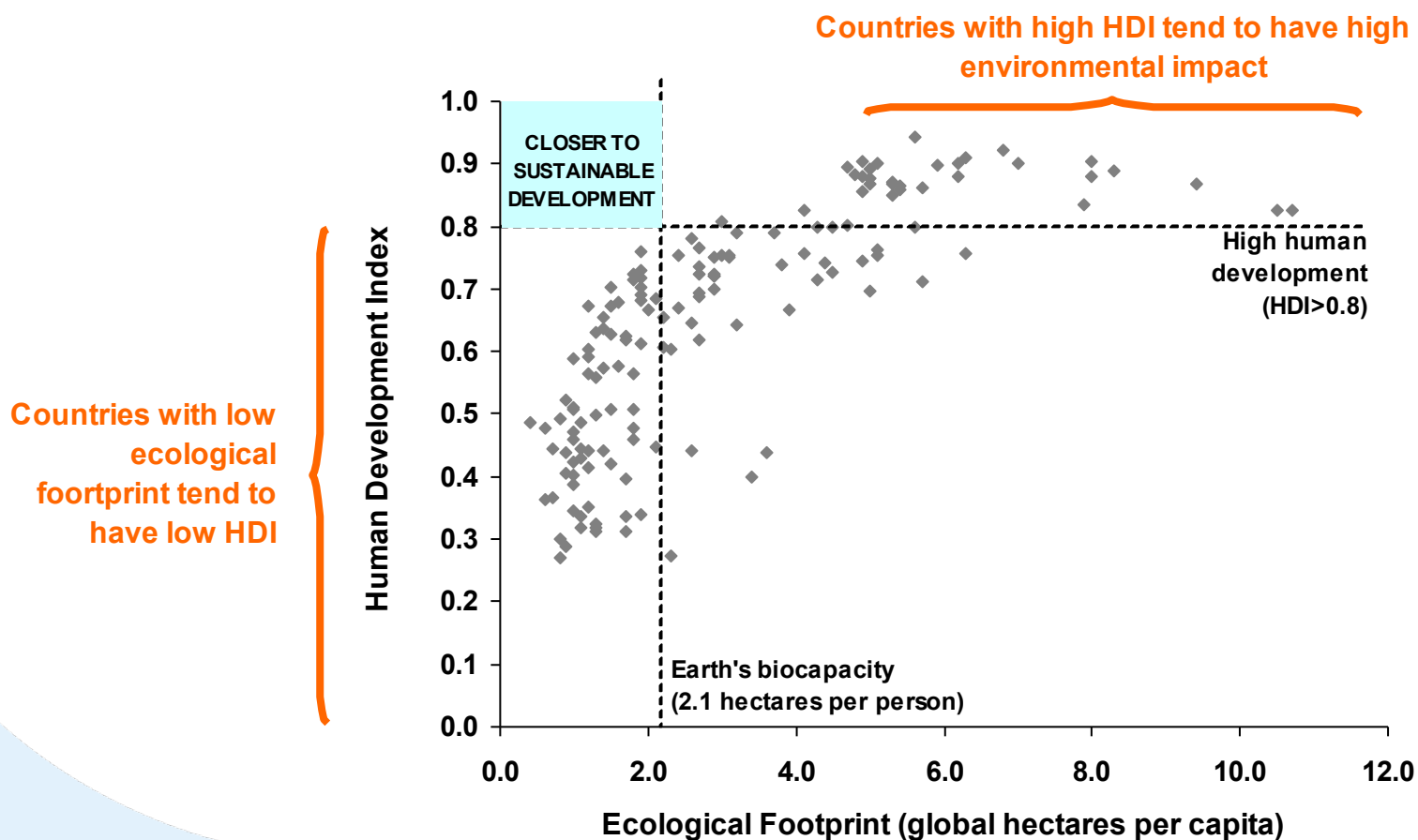
TÍCH HỢP CÁC CHỈ SỐ PTBV

Nhu cầu phát sinh sau hội nghị của LHQ về PTBV sau 20 năm (từ 1992) thực hiện chương trình môi trường và phát triển (Rio+20, 2012) và các thảo luận về mục tiêu thiên niên kỷ sau 2015

- Tăng mối quan tâm trong việc xác định phát triển bền vững là vấn đề cốt lõi của phát triển
- Cần phải tích hợp các khía cạnh xã hội, kinh tế và môi trường của phát triển

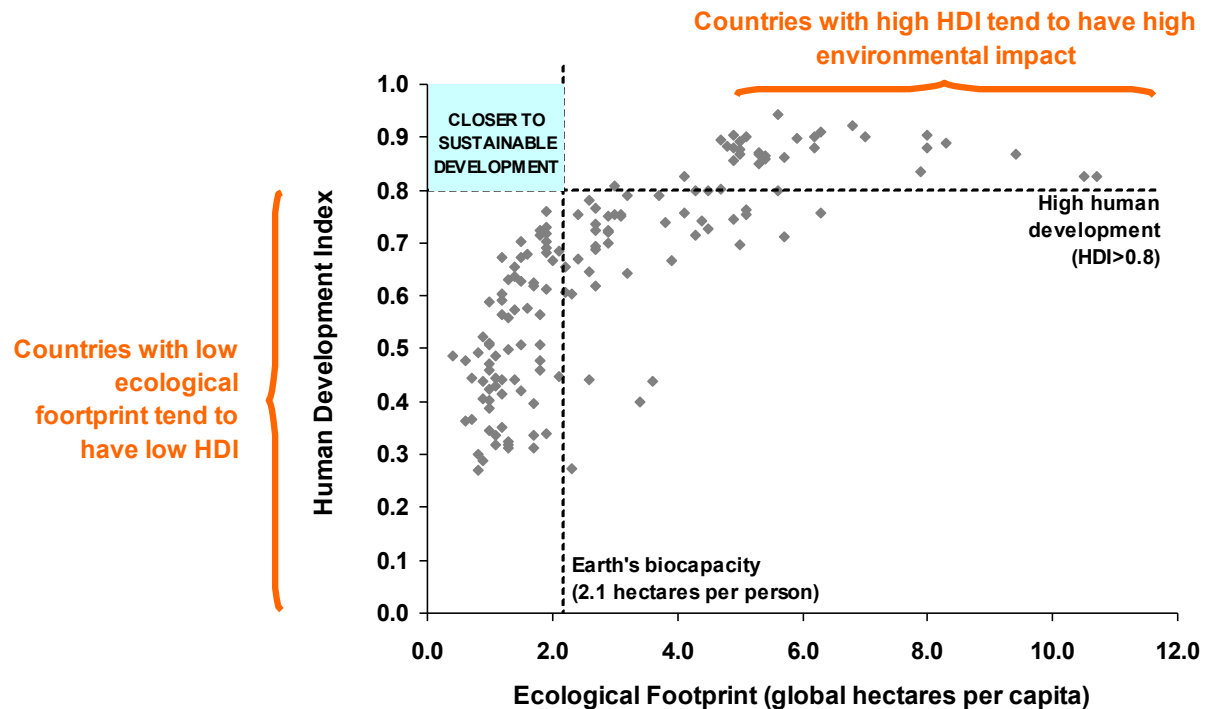
Những gì dữ liệu cho chúng tôi biết về tích hợp của các khía cạnh xã hội, kinh tế và môi trường của phát triển?

Ví dụ minh họa: HDI so với dấu ấn sinh thái

HDI so với dấu ấn sinh thái

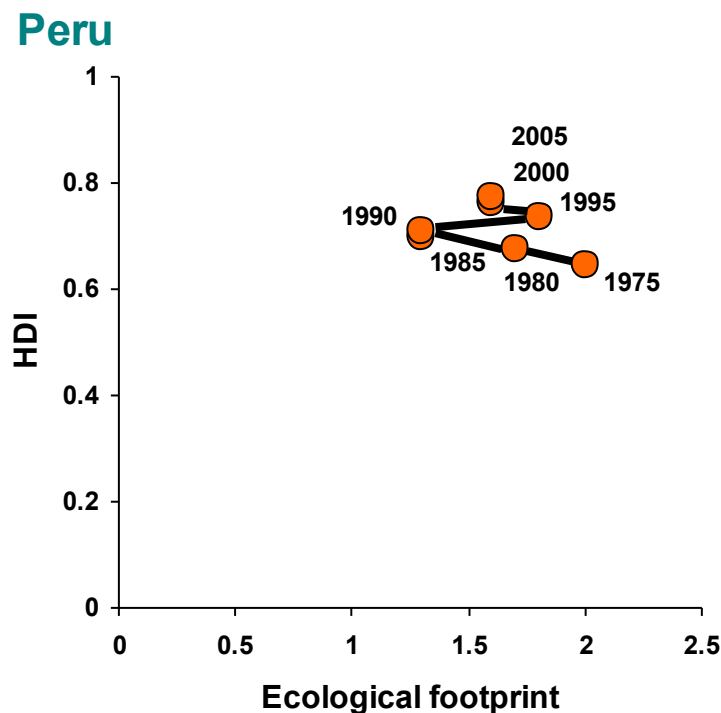
- Cho đến nay, ở hầu hết các nước, đã có một sự đánh đổi giữa phát triển kinh tế-xã hội và bảo vệ môi trường

Liệu có khả thi cho các nước để đạt được cấp độ cao hơn của phát triển xã hội trong khi vẫn giữ một tác động môi trường bền vững?

HDI so với dấu ấn sinh thái

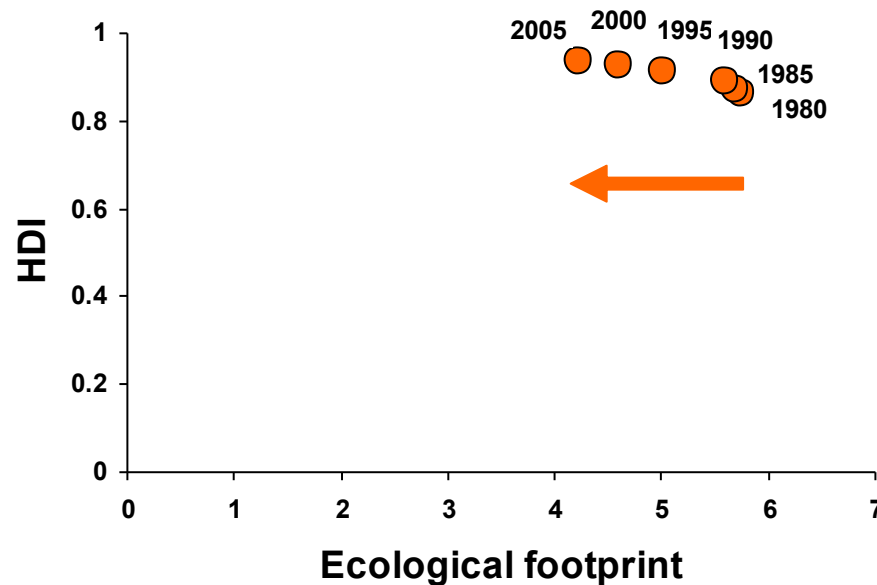
- Một số quốc gia đã thành công trong việc di chuyển lên cao hơn đối với chỉ số HDI trong khi vẫn giữ dấu ấn sinh thái bền vững

HDI so với dấu ấn sinh thái

- Và những nước khác đã thành công trong việc di chuyển đến một dấu ấn sinh thái thấp hơn trong khi vẫn giữ HDI ở mức cao

Germany

Những biện pháp nào có thể được sử dụng để đo lường mối quan hệ giữa các khía cạnh kinh tế-xã hội và môi trường?

- **Chỉ số/các biện pháp để giám sát sự phát triển bền vững cần phải:**
 - **Cho phép hình dung những tác động môi trường của hoạt động kinh tế-xã hội và tác động phúc lợi của sự mất cân bằng và những thay đổi của hệ sinh thái**
 - **Thúc đẩy sự phối hợp nhưng tránh đánh đổi ưu tiên một khía cạnh hơn những khía cạnh khác**
 - **Phản ánh sự phức tạp của phát triển bền vững dưới nhiều góc độ khác nhau**
 - **Nhưng phải đảm bảo đơn giản và thân thiện cho các nhà hoạch định chính sách**

Tích hợp 3 trụ cột của PTBV

- Chỉ số dựa trên ba trụ cột của phát triển bền vững

Chỉ số xã hội

sức khỏe
giáo dục
nghèo đói
nơi ở (trú ẩn)
vv

Chỉ số kinh tế

thu nhập
GDP
nợ
năng suất LĐ
vv

Chỉ số môi trường

lượng phát thải khí
nhà kính
suy thoái đất
nước
rừng
vv

Tích hợp 3 trụ cột của PTBV

Chỉ số phản ánh tác động trên cả 3 trụ cột

- **xóa đói**
 - **Xã hội: an ninh lương thực**
 - MDG 1.8, tỷ lệ trẻ em suy dinh dưỡng
 - MDG 1.9, dân số tiêu thụ năng lượng qua chế độ ăn uống dưới mức tối thiểu
 - **Kinh tế: hiệu quả sử dụng nước và đất**
 - Sản lượng nông nghiệp trên một đơn vị nước tiêu thụ (chỉ số CSD), nhưng dữ liệu đang khan hiếm
 - **Môi trường: giảm suy thoái môi trường và chất thải trong sản xuất và tiêu thụ thực phẩm**
 - Lượng chất thải thực phẩm (FAO)
 - Sử dụng thuốc trừ sâu nông nghiệp (chỉ số FDES)

Tích hợp 3 trụ cột của PTBV

Một ví dụ khác:

— Năng lượng bền vững cho tất cả mọi người

- **Xã hội:** tiếp cận năng lượng
 - Sử dụng năng lượng bình quân đầu người (IEA)
 - Tỷ lệ hộ không có điện hoặc các dịch vụ năng lượng hiện đại khác (chỉ số CSD, thu thập trong các cuộc điều tra hộ gia đình), nhưng dữ liệu đang khan hiếm
- **kinh tế** Hiệu quả năng lượng:
 - Sử dụng năng lượng trên mỗi \$ 1000 GDP (IEA)
- **Môi trường:** sử dụng các nguồn năng lượng tái tạo và sạch sẽ
 - Tái tạo như% của tổng số (IEA)
 - % Dân số sử dụng nhiên liệu rắn (WHO)

Tích hợp 3 trụ cột của PTBV

Chỉ số xã hội

sức khỏe

giáo dục

vv

**Đo lường tổng
hợp yếu tố xã hội**

Chỉ số kinh tế

thu nhập

việc làm

vv

**Đo lường tổng hợp
yếu tố kinh tế**

Chỉ số môi trường

lượng phát thải khí nhà
kính

suy thoái đất

vv

**Đo lường tổng hợp
yếu tố môi trường**

Tích hợp 3 trụ cột của PTBV

- **Bảng tổng hợp các yếu tố cung cấp một bức tranh tổng thể về những gì xảy ra đối với xã hội, kinh tế và / hoặc môi trường**
 - **GDP**
 - **Chỉ số phát triển con người**
 - **Dấu ấn sinh thái, chỉ số thành tích môi trường, chỉ số hành tinh sống**
 - **vv**

Tích hợp 3 trụ cột của PTBV

Chỉ số xã hội

sức khỏe

giáo dục

vv

Đo lường tổng
hợp yếu tố xã hội

Chỉ số kinh tế

thu nhập

việc làm

vv

Đo lường tổng hợp
yếu tố kinh tế

Chỉ số môi trường

lượng phát thải khí nhà

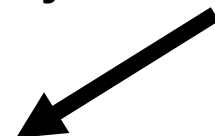
kính

suy thoái đất

vv

Đo lường tổng hợp
yếu tố môi trường

**Làm thế nào để
tích hợp?**

Tích hợp 3 trụ cột của PTBV

- Các biện pháp ưu tiên cho sự tích hợp và xử phạt sự đánh đổi
 - Nhiều biện pháp tổng hợp không làm tổn hại đến sự đánh đổi
 - Phương pháp tổng hợp: trung bình của các chỉ số khác nhau

Nước	Env	Soc	Eco
X	0.1	0.5	0.9
Y	0.4	0.5	0.6

- Trung bình cộng
 - Cả hai nước, X và Y, có cùng giá trị trung bình
 $(Env + Soc + Eco)/3 = 0.5$

Soc = đo lường xã hội
Eco = đo lường kinh tế
Env = đo lường môi trường

Tích hợp 3 trụ cột của PTBV

- Các biện pháp ưu tiên cho sự tích hợp và xử phạt sự đánh đổi
 - Nhiều biện pháp tổng hợp không làm tổn hại đến sự đánh đổi
 - Phương pháp tổng hợp: trung bình của các chỉ số khác nhau

Nước	Env	Soc	Eco
X	0.1	0.5	0.9
Y	0.4	0.5	0.6

Nhưng nước X có sự phát triển về kinh tế tốt hơn nhiều với giá phải trả cho thành tích môi trường kém

Soc = đo lường xã hội
Eco = đo lường kinh tế
Env = đo lường môi trường

Tích hợp 3 trụ cột của PTBV

Nước	Env	Soc	Eco
X	0.1	0.5	0.9
Y	0.4	0.5	0.6

- **Trung bình cộng**
 - Cả hai nước, X và Y, có cùng giá trị trung bình
 $(Env + Soc + Eco)/3 = 0.5$

- **Trung bình nhân**

$$SD = \sqrt[3]{Soc \times Eco \times Env}$$

- Nước X: 0.36
 - Nước Y: 0.49
- Trả giá cho sự đánh đổi giữa kinh tế và môi trường

Tích hợp 3 trụ cột của PTBV

- Các biện pháp ưu tiên cho sự tích hợp và xử phạt sự đánh đổi
 - Trung bình nhân
 - Đã được sử dụng trong việc tính toán các chỉ số phát triển con người kể từ năm 2011
 - Tốt hơn so với trung bình đơn giản ở xử phạt xử phạt sự đánh đổi (e.g. thu nhập sức khỏe và giáo dục)

Tích hợp 3 trụ cột của PTBV

Chỉ số xã hội
sức khỏe
giáo dục
vv

Chỉ số kinh tế
thu nhập
việc làm
vv

Chỉ số môi trường
lượng phát thải khí nhà
kính
suy thoái đất
vv

↓
**Đo lường tổng
hợp yếu tố xã hội**

↓
**Đo lường tổng hợp
yếu tố kinh tế**

↓
**Đo lường tổng hợp
yếu tố môi trường**

↘
↓
↙
**Đo lường tổng
thể PTBV**

ĐO LƯỜNG BẤT BÌNH ĐẲNG

- Đo lường sự bất bình đẳng giữa các nguồn lực được nhận của một cộng đồng dân cư
- Nguồn: thu nhập, đất đai, giáo dục, dịch vụ y tế, năng lượng, nước, vv
- Đo lường toàn bộ dân số so với các nhóm cụ thể
 - Toàn bộ dân số: hệ số Gini, % dân số được quyền truy cập vào một dịch vụ, vv
 - Cho các nhóm cụ thể: phân tách chỉ số cho phụ nữ/nam giới, theo nhóm giàu có, cho dân tộc thiểu số, người khuyết tật, vv

ĐO LƯỜNG BẤT BÌNH ĐẲNG

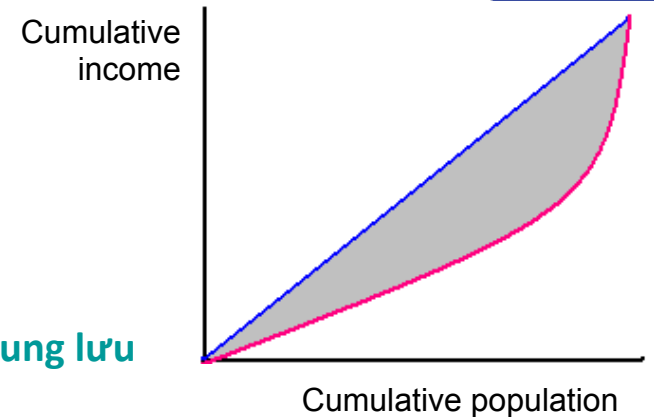
- Ngày càng có nhiều các thảo luận liên quan đến mục tiêu PTBV
- Liên quan đến kết quả tiêu cực xã hội, như tăng bạo lực, tăng tỷ lệ mang thai vị thành niên
- Chỉ số phổ biến/thảo luận nhiều
 - Hệ số Gini
 - chỉ số Palma
 - Phần của nhóm nghèo nhất trong thu nhập/tiêu dùng quốc gia

ĐO LƯỜNG BẤT BÌNH ĐẲNG

- **Các chỉ số phổ biến/thảo luận nhiều**

- **Hệ số Gini**

- Trực quan
- Nhạy cảm với những thay đổi trong tầng lớp trung lưu
- Ít chú trọng đến nhóm người nghèo nhất

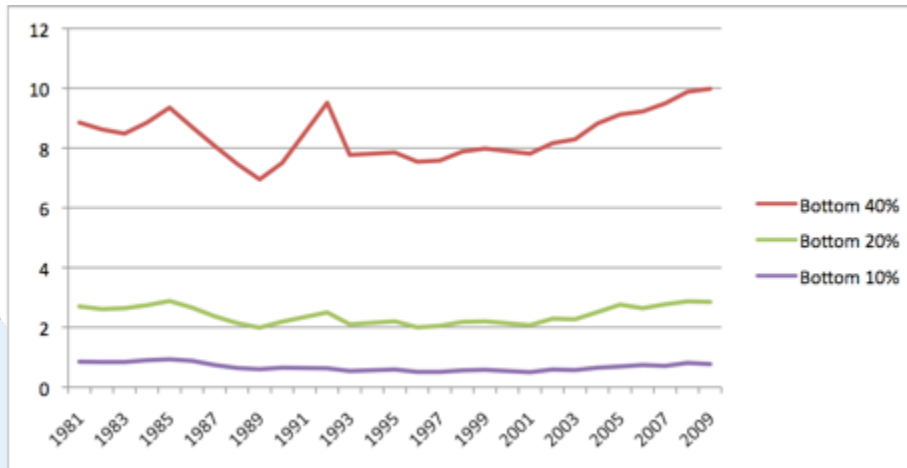
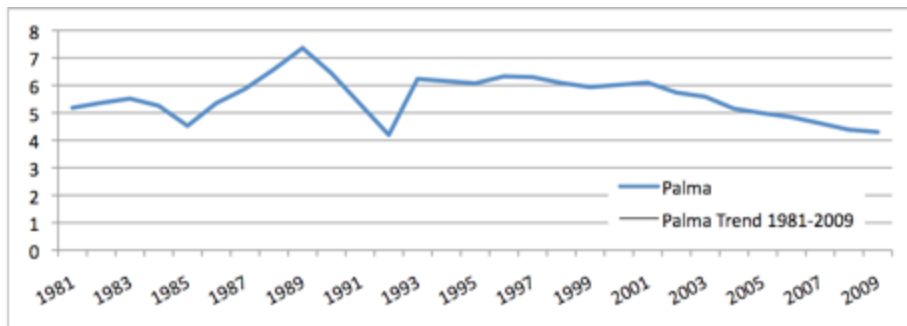
- **Chỉ số Palma**

- Tỷ lệ thu nhập của nhóm 10% người thu nhập cao nhất và 40% của người thu nhập thấp nhất
- Các nước công bằng nhất có chỉ số Palma gần bằng một
- Nhóm 40% thu nhập thấp nhất có thể cải thiện mà không cải thiện nhóm 10% thu nhập thấp nhất

- **Phần của nhóm nghèo nhất trong thu nhập/tiêu dùng quốc gia**

- Có thể bổ sung các biện pháp đo lường bất bình đẳng khác

Chỉ số Palma của Brazil

ĐO LƯỜNG BẤT BÌNH ĐẲNG

- Bộ chỉ số cần giải quyết ba khía cạnh của phát triển bền vững
- Tích hợp các chỉ số có thể giúp đo lường bao quát cao trụ cột của phát triển bền vững
 - Trung bình nhân
- Có nhiều chỉ số đo lường bất bình đẳng, việc lựa chọn phụ thuộc vào mục đích sử dụng

CÂU HỎI THẢO LUẬN

- Mô tả và trình bày việc xây dựng chỉ số/chỉ tiêu tổng hợp về PTBV của Việt Nam
- Đánh giá ưu nhược điểm của việc sử dụng các chỉ số/chỉ tiêu về PTBV này